

Sygn. akt **XX GC 879/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XX Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Baran
Protokolant:	stażysta Małgorzata Nagórska

po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **D. C.**

przeciwko **(...) S.A. w W.**

o uchylenie uchwały ewentualnie o stwierdzenie nieważności uchwały

1. oddała powództwo w całości,
2. zasądza od powoda D. C. na rzecz pozwanego (...) S.A. w W. kwotę 1 097 zł (jeden tysiąc dziewięćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Agnieszka Baran

Sygn. akt XX GC 879/16

UZASADNIENIE

W dniu 5 października 2015 r. (data stempla pocztowego) powód D. C. wniósł przeciwko pozwanemu (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej: (...) S.A. lub spółka) pozew (zmieniony pismem z dnia 7 listopada 2016 r.) o uchylenie uchwały nr 4 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia (...) S.A. (dalej: NWZ) z dnia 5 września 2016 r. w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego ze środków własnych spółki jako uchwały:

- sprzecznej z dobrymi obyczajami oraz godzącej w interes spółki oraz akcjonariuszy mniejszościowych, ewentualnie:
- sprzecznej ze statutem spółki oraz godzącej w interes spółki oraz akcjonariuszy mniejszościowych.

Z ostrożności procesowej w przypadku nieuwzględnienia powyższych powództw, powód wniósł o stwierdzenie nieważności w/w uchwały, jako sprzecznej z obowiązującymi przepisami, ze względu na jej podjęcie w celu obejścia przepisów prawa, polegające na wyprowadzeniu z majątku spółki środków majątkowych z przeznaczeniem tych środków na rzecz akcjonariusza większościowego z pominięciem innych, mniejszościowych akcjonariuszy. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko powód wskazał, że jest on akcjonariuszem spółki pozwanej i posiada (...) akcji. Podał, że w dniu 5 września 2016 r. NZW spółki podjęło uchwałę nr 4 w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego

ze środków własnych spółki z kwoty (...) zł do wysokości (...) zł, tj. o kwotę (...) zł, z kapitału zapasowego spółki poprzez zwiększenie wartości nominalnej akcji serii (...) z (...) zł do (...) zł. Powód wskazał, że uchwała została przyjęta większością(...) ważnie oddanych głosów, zaś sam działając przez pełnomocnika, głosował przeciwko jej podjęciu z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu do protokołu. Powód wskazał, że uchwała została podjęta na wniosek akcjonariusza większościowego – Skarb Państwa ((...) % akcji (...) S.A.). Powód podał, że w wyniku podjęcia uchwały nr 4, po stronie spółki powstał obowiązek zapłaty podatku dochodowego w wysokości(...) % kwoty, o którą podwyższony został kapitał zakładowy (tj. (...)zł) i kwota ta została przekazana na rzecz akcjonariusza spółki – Skarb Państwa, co spowoduje tylko jego wzbogacenie. Powód wskazał, że uchwała narusza interesy (...) S.A., gdyż spółka nie osiągnęła żadnych korzyści majątkowych oraz niemajątkowych, a przesunięcie środków z kapitału zapasowego na kapitał zakładowy doprowadziło do konieczności poniesienia przez spółkę kosztów związanych z obowiązkiem podatkowym. Powód podniósł także, że zaskarżona uchwała została podjęta z naruszeniem dobrych obyczajów, gdyż celem stojącym za złożeniem wniosku o jej podjęcie, było doprowadzenie do konieczności odprowadzenia przez spółkę podatku dochodowego, i tym samym wzbogacenie tylko akcjonariusza większościowego – Skarb Państwa. Powód wskazał, że przesunięcie środków z kapitału zapasowego do kapitału zakładowego jest działaniem, które należy uznać za naruszenie dobrych obyczajów oraz obejście prawa, polegające na pozbawieniu pozostałych akcjonariuszy prawa do dywidendy oraz przyznanie zwiększonej dywidendy wyłącznie na rzecz akcjonariusza większościowego (pозew, k. 2- 9, pismo przygotowawcze – k. 21-22).

W odpowiedzi na pozew z dnia 5 kwietnia 2017 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości zarówno w odniesieniu do żądania głównego jak i żądania ewentualnego oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany potwierdził, iż przedstawiony przez powoda stan faktyczny odpowiada rzeczywistości w zakresie przebiegu obrad NZW, podjętej na nim uchwały, głosowanie nad uchwałą, listy obecnych akcjonariuszy oraz tego, że powód posiada (...) akcji spółki (...) a Skarb Państwa jest akcjonariuszem większościowym.

Pozwany podniósł, iż wpływ z tytułu podatku dochodowego stanowi dochód Państwa, ale działającego w ramach wykonywania władztwa publicznego („imperium”), a nie jako akcjonariusz spółki prawa handlowego (władztwa właścicielskiego „dominium”). Pozwany, powołując się na art. 442 k.s.h. wskazał, iż uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego ze środków spółki jest dopuszczalna prawem i co do zasady wywoływać może pozytywne skutki dla spółki, powodując tzw. silniejsze związanie środków spółki. Ponadto uchwała taka skutkuje przysporzeniem po stronie akcjonariuszy, gdyż zwiększa nieodpłatnie łączną nominalną wartość ich akcji. Pozwany podniósł, że powód nie wykazał, jakoby uchwała nr 4 powinna zostać uchylona z uwagi na brak podstaw do jej podjęcia, które wynikać miałyby z kondycji spółki, realiów rynkowych oraz koniunktury. Pozwany wskazał, iż nie ma związku pomiędzy publicznoprawnym obowiązkiem obliczenia i pobrania podatku dochodowego, a przesłankami uchylenia uchwały z art. 442 k.s.h. Pozwany zaznaczył, iż powód nie uzasadnił w jakikolwiek sposób twierdzenia, że uchwała nr 4 jest sprzeczna ze statutem (...) S.A. (odpowiedź na pozew, k. 61 - 72)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) S.A. została utworzona w dniu 2 sierpnia 1990 r. i zarejestrowana w Sądzie Rejonowym w Warszawie XVI Wydział Gospodarczy w dniu 28 września 1990 r. Akcjonariuszem większościowym ((...) akcji) pozwanego jest Skarb Państwa (fakt bezsporny, a nadto odpis KRS – k. 75 - 89).

Powód od jest akcjonariuszem spółki (...) i posiada (...) akcji oraz jest uprawniony do udziału w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu spółki z (...) głosów. (fakt bezsporny, a nadto wypis z księgi akcyjnej – k. , lista akcjonariuszy – k. 10 – 13).

Pismem z dnia 29 lipca 2016 r. Minister Energii jako reprezentant Skarbu Państwa zwrócił się do Prezesa Zarządu (...) z wnioskiem o zwołanie w możliwie najkrótszy terminie NZW spółki. Wśród zaproponowanego porządku NZW było podjęcie uchwały w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki. (wniosek Ministra Energii - k. 14 – 15).

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się w dniu 5 września 2016 r. Na przedmiotowym (...) podjęto uchwałę nr 4, na podstawie której podwyższony został kapitał zakładowy (...) z kwoty (...) zł do kwoty (...)zł z kapitału zapasowego (...) poprzez zwiększenie wartości nominalnej akcji serii (...)z (...) zł do(...)zł. Uchwała została podjęta liczbą (...) ważnie oddanych głosów, przy czym głosujących za było (...) głosów. Powód głosował przeciw uchwale i zgłosił sprzeciw (uchwała nr 4 z dnia 5 września 2016 r. - k. 16, protokół – k. 91 – 104, 129 – 136)

Opisany stan faktyczny został ustalony w oparciu zgromadzone w sprawie dokumenty. Wprawdzie w większości dowody z dokumentów zostały złożone w odpisach, jednakże żadna ze stron nie kwestionowała ani ich prawdziwości, ani zgodności z oryginałami. Również w ocenie Sądu wiarygodność tychże dowodów nie budzi wątpliwości. Należy tym miejscu wskazać, iż same okoliczności faktyczne niniejszej sprawy nie były co do zasady przez strony kwestionowane.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu.

W niniejszej sprawie powód żądał uchylenia uchwały nr 4 podjętej na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Wspólników w dniu 5 września 2016 r. w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego spółki pozwanej, której jest akcjonariuszem mniejszościowym.

Zasadność swojego roszczenia powód upatrywał w tym, iż przedmiotowa uchwała jest sprzeczna z dobrymi obyczajami, godzi w interes (...) a także akcjonariuszy mniejszościowych. Powód podnosił także, iż uchwała jest sprzeczna ze statutem (...), a jej podjęcie miało na celu obejście przepisów prawa. Powód stanął na stanowisku, iż skoro Skarb Państwa jest akcjonariuszem większościowym (...) i z tytułu zwiększenia kapitału zakładowego spółka zobowiązana była do zapłaty podatku dochodowego na rzecz Skarbu Państwa, to de facto nastąpiło przekazanie kwoty podatku na rzecz akcjonariusza (...) tj. Skarb Państwa. Konsekwencją tego stanu rzeczy miało być zwiększenie dywidendy wyłącznie na rzecz akcjonariusza większościowego z pominięciem akcjonariuszy mniejszościowych.

Powyższa argumentacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 442 § 1 k.s.h. walne zgromadzenie może podwyższyć kapitał zakładowy, przeznaczając na to środki z kapitałów rezerwowych utworzonych z zysku, jeżeli mogą być one użyte na ten cel (podwyższenie kapitału zakładowego ze środków spółki), w tym także z kapitałów rezerwowych utworzonych w przypadku określonym w art. 457 § 2, kapitałów rezerwowych utworzonych z zysku, które zgodnie ze statutem nie mogą być przeznaczone do podziału między akcjonariuszy oraz z kapitału zapasowego. Należy jednakże pozostawić taką część kapitałów, które mogą być przeznaczone do podziału, jaka odpowiada niepokrytym stratom oraz akcjom własnym.

Zatem przesunięcie środków z kapitału zapasowego do kapitału zakładowego jest jednym ze sposobów jego podwyższenia i nie wymaga uzasadnienia. Ponadto skutkiem podwyższenia kapitału zakładowego ze środków spółki jest silniejsze związanie środków spółki, polegające na ograniczeniu możliwości przeznaczenia środków z kapitałów własnych do podziału między akcjonariuszy, zatem środki przeniesione do kapitału zakładowego mogą później być rozdysponowane pomiędzy akcjonariuszy spółki. W praktyce podwyższenie kapitału zakładowego spółki sprowadza się do przeksięgowania po stronie pasywów pozycji, które wcześniej znajdowały się w kapitale zapasowym na pozycję kapitału zakładowego, ale bez przyrostu aktywów. Jest to czynność faktyczna, skutkująca przysporzeniem po stronie akcjonariuszy, bowiem po stronie akcjonariuszy (w tym i po stronie powoda) zwiększa się nieodpłatnie nominalną wartość akcji. Nadto, w niniejszym przypadku nie można mówić także o pominięciu akcjonariuszy mniejszościowych, skoro w podwyższeniu kapitału zakładowego ze środków spółki uczestniczą na równych prawach wszystkie akcje, za wyjątkiem.

Nie zasługuje także na akceptację twierdzenie, iż uchwała nr 4 godzi w interesy spółki oraz że nie było podstaw do jej podjęcia z uwagi na realia rynkowe i koniunkturę.

Sąd odnosząc się do powyższego przede wszystkim zwraca uwagę, iż o dopuszczalności podjęcia uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego mówią przepisy kodeksu spółek handlowych.

Podstawowym warunkiem dokonania podwyższenia kapitału zakładowego ze środków spółki jest więc posiadanie odpowiednich kwot na wskazanych w art. 442 § 1 k.s.h. kapitałach rezerwowych lub na kapitale zapasowym. Jest to warunek konieczny, ale nie jedyny determinujący dopuszczalność podwyższenia kapitału zakładowego ze środków spółki. Ponadto uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego ze środków spółki może być podjęta wyłącznie wówczas, kiedy sprawozdanie finansowe spółki za poprzedni rok obrotowy wykazuje zysk, a sprawozdanie z badania sprawozdania finansowego nie zawiera istotnych zastrzeżeń dotyczących sytuacji finansowej spółki (art. 442 § 2 k.s.h.).

Materiał zgromadzony w sprawie nie wskazuje, że wskazane przesłanki zostały spełnione, zwłaszcza że sam powód temu nie zaprzeczył. Wskazywane przepisy nie uzależniają podjęcia takiej uchwały od wykazania realiów rynkowych czy koniunktury. Nadto, powód powołując się na wskazywane już realia rynkowe nie wskazuje jednocześnie, o jakich realiach mowa, nie wykazuje na czym one polegają, a tym bardziej nie wykazał jak miałyby one wpływać na zasadność decyzji o podwyższeniu kapitału zakładowego ze środków własnych (...). Na marginesie należy jeszcze wskazać, iż skutkiem podjęcia uchwały nr 4 nie był ani odpływ ani dopływ nowych środków do spółki, ani też nie zachodziło zwiększenie udziału w kapitale wspólnika. W tej sytuacji Sąd nie znajduje podstaw do uchylenia uchwały nr 4 na podstawie art. 422 k.s.h., z uwagi na „obecną kondycję Spółki, realia rynkowe oraz koniunkturę”, skoro warunki dopuszczalności podjęcia uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego zostały w sposób wyczerpujący określone w art. 442 k.s.h., i które to warunki zostały spełnione.

Powód wskazał, że uchwała została podjęta z naruszeniem dobrych obyczajów. W jej wyniku (...) nie osiągnęła korzyści majątkowych oraz niemajątkowych, a także nie nastąpił realny wzrost majątku spółki, tylko doprowadziło to do konieczności zapłaty podatku dochodowego, co w praktyce spowodowało wzbogacenie akcjonariusza większościowego, jakim jest Skarb Państwa.

Pojęcie dobrych obyczajów jest generalną klauzulą odsyłającą opartą na kryterium ocennym zaczerpniętym z zasad powszechnej obyczajowości. Przez dobre obyczaje należy rozumieć takie zachowania, które wpływają pozytywnie na funkcjonowanie spółki i otoczenie „gospodarcze”, a są z pewnością związane z przestrzeganiem uczciwości „kupieckiej” przy prowadzeniu działalności gospodarczej (J. Szwaja, Kodeks, 1998, t. II, s. 829; zob. również D. Wajda, Dobre obyczaje w spółkach kapitałowych (w:) Prawo handlowe XXI w..., s. 1194 i n.; zob. szerzej A. Koch, Podważanie uchwał Zgromadzeń spółek kapitałowych, Warszawa 2011, s. 184 i n. oraz T. Szczurowski, Wadliwość czynności..., s. 245 i n.). Właściwe jest rozumienie pojęcia dobrych obyczajów jako takiego sposobu postępowania, który da się pogodzić z regułami uczciwego obrotu, zwykle skonkretyzowanych w obowiązujących w tym obrocie zwyczajach, które to reguły uwzględniają charakter danego rodzaju (branży) aktywności gospodarczej, a sama ich treść i sposób wykładni są nakierowane na zapewnienie niezakłóconego jej funkcjonowania, a co za tym idzie – rozwoju (tak słusznie SA w Krakowie w wyroku z dnia 15 listopada 2012 r., I ACa 1036/12, LEX nr 1236699).

W wyniku podjęcia uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego, pozwana spółka zobowiązana była zapłacenia podatku dochodowego, przy czym obowiązek ten zakładowego powstaje z chwilą podjęcia uchwały. O tym, czy i na kim spoczywa ekonomiczny ciężar podatkowy decyduje nie uchwała wspólników czy praktyka, ale powszechnie obowiązujące przepisy prawa podatkowego.

Dokapitalizowanie spółki poprzez podwyższenie kapitału pociąga za sobą konsekwencje podatkowe w zakresie podatku od czynności cywilnoprawnych (PCC). Wskazują na to jednoznacznie przepisy Ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1150, dalej: „u.p.c.c.”). Zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 2 u.p.c.c. zmiana umowy spółki podlega opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych. Dodatkowo art. 1 ust. 3 pkt 2 u.p.c.c. wskazuje, że za zmianę umowy spółki uważa się w spółce kapitałowej podwyższenie kapitału zakładowego z wkładów lub ze środków spółki oraz dopłaty. Podstawą opodatkowania w przypadku podwyższania kapitału zakładowego jest wartość dokonywanych wkładów, na co wskazuje art. 6 ust. 1 pkt 8 lit. b u.p.c.c. Ponadto,

zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t. j. Dz. U. z 2011 r. Nr 74, poz. 394 ze zm. – dalej „u.p.d.o.p.”), dochodem z udziału w zyskach osób prawnych jest dochód przeznaczony na podwyższenie kapitału zakładowego oraz dochód stanowiący równowartość kwot przekazanych na ten kapitał z innych kapitałów osoby prawnej. Obowiązek potrącenia podatku w wysokości określonej w art. 22 ust. 1 u.p.d.o.p. i art. 30 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 26 lipca 1991 o podatku dochodowym od osób fizycznych spoczywa na spółce, jako podatniku.

Nie zasługuje na uznanie również twierdzenie, iż zapłata podatku dochodowego w wysokości (...) zł spowodowała jednocześnie wzbogacenie akcjonariusza większościowego, jakim jest Skarb Państwa.

Odnosząc się do powyższego, należy rozgraniczyć dwie „strefy”.

W pierwszej Skarb Państwa występuje jako akcjonariusz większościowy w spółce akcyjnej. Zatem Skarb Państwa działa tutaj w ramach władztwa właścicielskiego tj. dominium. Spółka Skarbu Państwa bądź spółka akcyjna z udziałem Skarbu Państwa jest formą realizacji przez państwo działań w sferze dominium. Działalność takich podmiotów, w głównej mierze regulowana jest przepisami kodeksu spółek handlowych. Z tego tytułu Skarb Państwa wykonuje swoje prawo z akcji, w tym do składania wniosków, głosowania oraz wypłaty dywidendy. Takie same prawa przysługują innym akcjonariuszom, w tym powodowi.

W drugiej, Skarb Państwa występuje z tytułu władztwa publicznego (imperium), gdzie państwo realizuje swoje funkcje władcze za pomocą tradycyjnych instrumentów administracyjnych. Stanowienie prawa, wymiar sprawiedliwości czy ściąganie podatków - są to typy aktywności konkretnej instytucji publicznej, mającej określone prawem kompetencje, działającej za pomocą środków przymusu (nakazu i zakazu), w strukturze podporządkowania. Tutaj Skarb Państwa jest „odbiorcą” podatku, przy czym wpływ z tytułu podatku dochodowego stanowi dochód Państwa, a nie jak twierdzi powód – dochód Skarbu Państwa jako akcjonariusza.

Powyższe strefy nie można łączyć, są oddzielone i w każdej z nich Skarb Państwa pełni inną rolę. Zatem twierdzenie, że zapłacony podatek na rzecz Skarbu Państwa od podwyższonego kapitału zakładowego jednocześnie stanowi zwiększenie dywidendy akcjonariusza większościowego z tego tytułu nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód nie wykazał również, na czym polegała sprzeczność uchwały nr 4 ze statutem PGE. Uchwała jest sprzeczna ze statutem, gdy bezpośrednio lub pośrednio nie jest zgodna z normami zawartymi w tymże statucie. Dotyczy to wszelkich postanowień czy to stworzonych przez wspólników niezależnie od przepisów kodeksu spółek handlowych, czy też zmieniających dyspozytywnie normy kodeksu. Poza samym twierdzeniem, D. C. nie wyjaśnił na czym miałyby polegać owa sprzeczność, a Sąd analizując materiał dowodowy również nie dopatrywał się naruszenia w tym zakresie.

Mając na uwadze powyższe, Sąd w pierwszym punkcie oddalił powództwo w całości.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Sąd zasądził od powoda na rzecz powoda kwotę 1.097 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, na które składa się opłata od pozwu oraz koszty zastępstwa procesowego.

SSO Agnieszka Baran

ZARZĄDZENIE

(...)

SSO Agnieszka Baran